

İNSAN TİCARETİ BAĞLAMINDA PEDOFİLİ

Cansu Nar

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Nar, Cansu. "İnsan Ticareti Bağlamında Pedofilî". İNSAMER, 07.09.2020. Analiz

Bugün ülkelerinde yaşadıkları ekonomik istikrarsızlık, yoksulluk, siyasi kaos, savaş ve çatışmalar veya afetler nedeniyle milyonlarca insan daha iyi bir yaşam umuduyla dünyanın zengin ülkelerine doğru hareket etmektedir. Son 20 yılda dünya ekonomisinde ve siyasette meydana gelen değişimler ve yaşanan doğal afetler, milyonlarca insanı son derece zorlu koşullarda gerçekleştirdikleri mecburi bir göçün parçası yapmıştır. Bu yoğun hareketliliğin etkisiyle göçün başlangıç noktasındaki kaynak ülkelerde, güzergâh üzerindeki transit ülkelerde ve varılmak istenen hedef ülkelerde suçun ve mağdurun profili giderek değişmektedir.

Pek çok tehlikeyi barındıran bu yolculuklar sırasında yüz binlerce insan yaşamını yitirmiş, yüz binlercesi de suç örgütlerinin kurbanı olmuştur. 21. yüzyılın modern kölelik sistemi olarak adlandırılan "insan ticareti", kendi içinde geliştirdiği çeşitli mekanizmalar ve sistemde

bulduğu boşluklar sayesinde işlemeye devam etmektedir. Yapılan araştırmalar, insanın temel hak ve özgürlüklerine karşı işlenen bu ağır suçun, tahminlerin çok daha ötesinde sonuçları olduğunu ve yasa dışı faaliyetlerde kullanılmak üzere suç örgütlerine insan tedarigi sağlamak amacıyla gerçekleştirildiğini açıkça ortaya koymaktadır.

İnsan kaçakçılığı, başkalarına kazanç ve çıkar sağlamak amacıyla yetişkinlerin ve cinsiyet fark etmeksizin çocukların fiziksel, psikolojik ve cinsel yönden istismarını kolaylaştıran çok ciddi bir suçtur. Uluslararası toplumun ortak kabulüne göre insan ticareti suçu; bir yabancıyı doğrudan veya dolaylı olarak maddi menfaat elde etmek maksadıyla yasal olmayan yollardan, kendi rızasıyla veya iradesi sakatlanmak suretiyle (baskı, tehdit, aldatma, çaresizliğinden yararlanma, hile vb.) alıkoyarak ülkesi dışına çıkarmak ve başka bir ülkeye girişini sağlamak¹

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde bu tür yasa dışı faaliyetlerle kötü niyetli oluşumlara insan kaynağı tedariğinin tüm dünyada âdeta sistemleştirildiği görülmektedir. 47 ülkenin verileri baz alınarak hazırlanan bir çalışma, 2015 yılında Avrupa genelinde insan ticareti sebebiyle mağdur olmuş kişi sayısının 10.598 olduğunu, bu sayının 2018 yılında %44'lük bir artışla 15.310'a yükseldiğini ortaya koymaktadır.² Mağdurların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, kadınların ve kız çocukların ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

2016 yılında 142 ülkeden elde edilen verilere dayanılarak hazırlanan bir raporda ise, insan ticareti mağdurlarının sayısının 24.000'in üzerinde olduğu kaydedilmektedir. Bu rakamın %49'unu kadınlar, %21'ini erkekler, %23'ünü kız çocukları ve %7'sini erkek çocukları oluşturmaktadır. İnsan ticaretinin %59 oranında cinsel sömürü, %34 oranında zorla çalıştırma ve %7 oranında da diğer amaçlarla yapıldığı anlaşılmaktadır.

İnsan ticaretine konu olanların %30'unun çocuk olduğu ve bu çocukların dilendirilme, ağır işlerde çalıştırılma, yasa dışı yollarla evlatlık verilme, zorla evlendirilme, organ ticareti, savaş bölgelerinde asker olarak kullanılma, cinsel sömürü vb. amaçlarla metalaştırılarak emek ve kazanç kaynağı hâline getirildikleri anlaşılmaktadır. 2004-2016 yılları arasında insan ticaretine konu olan çocuk mağdurların oranı iki katından fazla artmıştır. Kız çocukların %72'sinin cinsel sömürü, %21'inin zorla çalıştırılma; erkek çocukların %50'sinin zorla çalıştırılma, %27'sinin ise cinsel sömürü amacıyla kaçırıldığı belirlenmiştir.³

2016 yılında yapılan bir araştırma, tüm dünyada 3,8 milyonu yetişkin, 1 milyonu çocuk olmak üzere toplamda 5 milyona yakın insanın cinsel sömürü amaçlı kaçırıldığını ortaya koymuştur.⁴ Gelişmiş teknolojik aletler suç örgütleri tarafından da kullanılmaktadır, dolayısıyla günümüzde modernize edilmiş bir kölelik sistemi uygulanmakta olup, çocuk mağdur profilleri de hızlı bir değişim göstermektedir. Bu bağlamda çevrimiçi çocuk istismarı, siber zorbalık, çocuk istismarı içerikli pornografik

yayınlar, çocuğun cinsel figür olarak kullanıldığı fotoğraf, video vb. birçok materyal, teknoloji yoluyla tüm dünyada yaygınlaşarak ciddi bir sosyal kirlenmeye⁵ yol açmaktadır. Son yıllarda seks ticaretinde kullanılan çocuk mağdurların sayısındaki hızlı artış, tehlikenin büyüklüğünü en açık şekliyle gözler önüne sermektedir. Bu nokta söz konusu materyallerin hazırlanması ve pazarlanmasında özellikle göçmenlerin varış noktası olan Kuzey Amerika ve Avrupa'daki suç örgütlerinin rolü büyüktür. Bu bölgelerde ayrıca çok sayıda pedofili vakası olduğu da kaydedilmektedir. Gelişen teknolojik aletler, insan kaçakçılığı yapan suç örgütlerince çok uzak mesafedeki çocukların dahi istismarı için kullanılmaktadır. Örneğin Endonezya'daki bir çocukla ilgili istismar içerikli görüntüler, online olarak tüm dünyaya servis edilebilmektedir.

İnsan kaçakçılarının en aktif olduğu yerler, savaş ve iç çatışmaların yoğun olarak yaşandığı, yoksulluk ve kıtlığın hüküm sürdüğü ülkelerdir. Mağdurların büyük bir kısmı Orta Asya ve Afrika ülkeleri vatandaşlarıdır. ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan 2020 İnsan Ticareti Raporu'na göre, insan kaçakçılığının yoğun bir şekilde yapıldığı ve devletler tarafından yeterli tedbirlerin alınmadığı bu bölgeler, özellikle çocuklar için yüksek riskli yerlerdir. Asya kıtasında Afganistan, Türkmenistan, İran, Irak, Çin'in bir bölümü olan Doğu Türkistan, Pakistan, Kazakistan, Hindistan, Endonezya, Bangladeş, Myanmar; Afrika kıtasında Güney Sudan, Eritre, Çad, Nijerya, Demokratik Kongo, Mali, Kenya, Lübnan, Mısır, Somali, Libya, Sudan, Suriye ve Cezayir insan ticaretinin en yaygın olduğu ve en çok mağdurun bulunduğu ülkelerdir. Bu ülkelerden başlayan yolculuklar genellikle Kuzey Amerika ve Avrupa'da son bulmaktadır.

Raporda yer alan verilerden, 2018-2019 yılları arasında insan kaçakçıları tarafından mağdur edilenlerin sayısında Afrika ve Ortadoğu'da ciddi bir artış olduğu anlaşılmaktadır. 2018 yılında tespit edilen mağdur sayısı 27.082 iken, 2019 yılında 46.136 olmuştur. Bu bölgelerde göç hareketinin temel sebepleri, savaş ve yoksulluk olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca Afrika

ve Ortadoğu'daki bazı ülkelerde birtakım silahlı grupların yerli halkı siyasi sebeplerle göçe zorladıkları da belirtilmektedir.

Raporda aynı yıllar arasında Doğu Asya ve Pasifik'teki mağdur sayısının 5.466'dan 14.132'ye çıktığı görülmektedir. Bölgenin insan tacirlerince yeni bir güzergâh olarak kullanıldığı, bu durumun da söz konusu rakamları arttırdığı tahmin edilmektedir. Aynı dönemde Güney ve Orta Asya'daki rakamlar da 24.544'ten 28.929'a yükselmiştir. Dalgalanmanın düşük seviyede olduğu Güney ve Orta Asya'dan yapılan düzenli sayılabilecek göçlerin temel sebebinin de dinî etkenler olabileceği belirtilmektedir. Bölgeyle ilgili veriler, yaşanan göçlerin yer yer sistematik soykırım uygulamalarının bir parçası olarak, sınır dışı etme politikalarının bir sonucu olduğunu ortaya koymaktadır. Sıkı tedbirlerin alındığı Avrupa'da ise söz konusu dönem aralığındaki rakamlar küçük bir artışla 16.838'den 17.383'e yükselmiştir. Belirlenen bu resmî rakamlar haricinde, insan ticareti hususunda asgari düzeyde dahi tedbir almayan ve bu tür faaliyetleri göz ardı eden ülkelerdeki durumun boyutuna dair ise veri bulunmamaktadır.⁶

Araştırmalar suç örgütlerinin ağırlıklı olarak zorla çalıştırma ve seks ticaretini tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu noktada en büyük risk grupları ise zorla yerinden edilen ailelerin çeteler tarafından kaçırılan çocukları, göç yolculuğu sırasında insan tacirlerinin eline düşen kimsesiz çocuklar, -çeşitli ülkelerde görülen bir uygulama olarak- mülteci kamplarında ailelerinden ayrı gruplara yerleştirilen çocuklardır.

Kadın ve çocuklar için en tehlikeli ve en korunmasız kaldıkları yerler savaş bölgeleridir. İnsan ticareti yapan suç örgütlerinin de buralarda bir hayli aktif olduğu bilinmektedir. Öyle ki milis kuvvetler kanalıyla bu kötü niyetli oluşumlara insan tedarikinin yapıldığı çatışma alanları, kadınlar ve kimsesiz çocuklar için tahminlerin ötesinde riskler barındırmaktadır. Ayrıca bazı kırsal ve yoksul bölgelerde de kadın ve çocuklar ya kaçırılarak ya da satın alınarak bu suç örgütlerinin eline düşmektedir. Hasılı günümüzde maden ve tarım işçiliği gibi ağır

işlerde çalıştırılan, cinsel ticaret maksadıyla dünyanın dört bir yanına pazarlanan on binlerce insan kurtarılmayı beklemektedir. Örneğin Afganistan'da, afyon kullanımı nedeniyle bağımlı olan ailelerin borçları karşılığında çocuklarını sattığına, çocukların dünyaca ünlü Afgan halılarının dokumasında zorla çalıştırıldığına yahut cinsel sömürü amacıyla kaçırıldığına dair pek çok veri bulunmaktadır. Sadece 2019 yılında 165 erkek çocuğun cinsel istismara uğradığı ve bu amaçla satıldığı tespit edilmiştir. Yetişkin kadınların ve yaşları 10'dan başlayan çok sayıda çocuğun da İran, Pakistan ve Hindistan'a gönderilerek buralarda zorla evlendirildikleri belirtilmektedir.⁷

Pedofili vakalarının en çok görüldüğü bölgelerden biri de Pasifik ülkeleridir. Bu bölgede çocuklar farklı şekillerde cinsel sömürüye maruz kalmaktadır. İlk sırada Endonezya olmak üzere Filipinler ve Tayland'da fuhuş tacirliği "turizm" olarak adlandırılmakta ve bu ülkeler dünyada çocuk istismarı suçunun en çok işlendiği yerler olarak bilinmektedir. Endonezya'da 2017 yılında 70.000-80.000 çocuk, seks işçiliğinin kurbanı olmuştur. Ayrıca başka ülkelerde bulunan 8 milyon Endonezya vatandaşından 2 milyonu kadındır ve bu kadınların önemli bir bölümünün fuhuş çeteleri elinde esir olduğu tahmin edilmektedir.⁸ Endonezya'da halkın büyük kısmı kırsalda yaşadığı ve yoksulluk içinde olduğu için, kadın ve çocuklar bu anlamda geçim kaynağı olarak görülmekte ve fuhuş, halk arasında normal ve mecburi bir durum olarak algılanmaktadır. Çevrimiçi istismarın ticarileştirilerek dünya pazarına sunulduğu ülkedeki pedofili mağduru çocuk sayısı ise tam olarak bilinmemektedir.

Mülteci ve göçmen nüfusun giderek arttığı İran'da, 2015-2020 yılları arasında insan tacirlerinin de sayısının arttığı belirtilmektedir. Türkiye'ye ve oradan da diğer ülkelere ulaşmak için transit ülke olan İran, mülteci ve göçmen nüfusun artmasıyla yerli ve yabancı insan tacirlerinin merkez üssü hâline gelmiştir. Asya'daki diğer ülkelerde alıkonularak İran'a getirilen mağdurların buradan dünyanın farklı noktalarına götürüldüğü bildirilmektedir.

İran'da fuhuş yasadır olmasına rağmen geçici nikâh olarak adlandırılan mut'a aracılığıyla en küçüğü 10 yaşında olan çocuk ve kadınların ticari olarak kullanıldığı belirtilmektedir. 2019 yılında mut'a ile ticari cinsel sömürü olarak sınıflandırılabilir 4.000'den fazla evlilik kayda geçmiştir. Aynı araştırmada İran'da yaşları 10 ile 15 arasında değişen yaklaşık 7 milyon çocuğun fiziksel, psikolojik ve cinsel sömürünün kurbanı olduğu, ağır işlerde çalıştırılmak üzere kiralandığı veya başka bir ülkeye satıldığı kaydedilmektedir. Bu kadın ve çocukların büyük bölümünün de Afgan olduğu belirtilmektedir.⁹

İnsan tacirlerinin diğer bir merkez üssü de Suriye'dir. Suriye'de savaş öncesi 23 milyon olan nüfusun yarısından fazlası yerinden edilmiştir. Şubat 2019 itibarıyla 5,6 milyondan fazla Suriyelinin mülteci olarak komşu ülkelere gittiği kaydedilmektedir. Yerinden edilen Suriye vatandaşlarının komşu ülkelere geçişleri sırasında pek çok kadın ve çocuğun esir alındığı, örgüt üyeleriyle zorla evlendirildiği ve organize bir cinsel şiddetin kurbanı olduğu resmî kayıtlara geçmiştir. Binlerce kimsesiz çocuğun DAESH kamplarında ve evlerde eğitildiği, bir kısmının örgüt üyeleriyle evliliğe zorlandığı ve cinsel istismara maruz kaldığı belirtilmektedir. Suriyeli kadın mültecilerin Lübnan, Irak, Ürdün ve Türkiye'de dolandırıcı gruplar tarafından evlilik vaadiyle alıkonuldukları da kamuoyunda yer alan haberler arasındadır.¹⁰

İnsan ticareti konusu, aynı anda farklı suçları da barındırdığı için yalnızca tacirlerin engellenmesi değil, diğer potansiyel suçlarla da mücadele edilmesi gerekmektedir. Çocuk haklarının sağlanmasının önünde ciddi bir engel teşkil eden insan kaçakçılığını önlemek için çeşitli uluslararası anlaşmalar yapılmaktadır. Bunlardan biri de hem insan tacirlerini durdurmayı hem de mağdurların destek hizmetlerine erişimini sağlamayı amaçlayan Palermo Protokolü'dür. Ayrıca 2000 yılında İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Yasası adlı bir yasa da yürürlüğe girmiştir. Yine son dönemlerde özellikle mağdurların korunması konusunda detaylı hükümleri içeren Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Planı

hazırlanmış ve insan ticaretinin engellenmesi adına önemli bir adım atılmıştır. Ancak bu suçun engellenmesinde her ülkenin aynı hassasiyeti göstermemesi, bu konuyu göz ardı etmesi ve cezai yaptırımların caydırıcı olmaması gibi nedenlerle henüz istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Birçok ülkenin özellikle savaş ve çatışmaların olduğu bölgelerde insan ticaretini önlemek amacıyla asgari standartları bile sağlamadığı ve çözüme yönelik çabalarının bulunmadığı, tespit edilen vakaları dahi kayıt altına almadığı gözlemlenmektedir.

İnsan kaçakçılığını önlemek ve savunmasız insanları korumak amacıyla hükümetler ve sivil toplum kuruluşları ortak çalışmalar yürütmelidir. İnsan ticareti hususunda kamuoyunun bilinçlenmesi de potansiyel mağdurların korunması için önemlidir. Bu noktada yurt dışında çalışma imkânı vadeden şirketlerin kontrolünün sağlanması ve tespit edilen hukuksuzluklar ve ihlallerle ilgili ciddi yaptırımların uygulanması, mağdur sayısının artmasına engel olacak başlıca tedbirler arasındadır.

Dünyada giderek artan ve bazı mecralarda modernlik veya sanat kisvesi altında neredeyse desteklenen pedofil eğilimlerin ve dolayısıyla çocuk istismarının engellenmesi, bilhassa toplumun ve resmî makamların çabalarına bağlıdır. Çocukların korunması için ebeveynleri bilinçlendirme, kimsesiz çocuklar için yeterli koruma sağlama ve mağdurlar için sağlık, psikolojik destek ve barınma imkânı sunma son derece önemlidir.

Günümüz dünyasında çocuk haklarını koruyabilmek için çevrimiçi çocuk istismarının önlenmesi en öncelikli konulardan biridir. Acil müdahale gerektiren bu alanda siber ağın sıkı denetimi büyük önem arz etmektedir. Ayrıca bu alanda içerik üreten, paylaşan ve pazarlayanlar hakkında uygulanacak cezalar, caydırıcı nitelikte ağır cezalar olmak zorundadır. İlaveten sosyal medya ağları ve çocukların oynadığı online oyunlar konusundaki denetimlerin arttırılması, bazı yasal kısıtlar getirilmesi ve bunların takibinin de hassasiyetle yapılması gerekmektedir.

Sonnotlar

- ¹ İnsan Ticareti, <https://www.goc.gov.tr/insan-ticareti-sss#:~:text=%C4%B0nsan%20Ka%C3%A7ak%C3%A7%C4%B1%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20ile%20insan%20ticareti%20aras%C4%B1nda%20nas%C4%B1%20bir%20fark%20bulunmaktad%C4%B1r%3F&text=gibi%20ama%C3%A7lardan%20biriyle%20ki%C5%9Fiyi%20%C3%BClkeye,insan%20ticareti%20su%C3%A7unun%20kapsam%C4%B1n%C4%B1%20olu%C5%9Fturmaktad%C4%B1r> (31.08.2020).
- ² Gülsüm Alan, “Avrupa Konseyi: 2015 ile 2018 yılları arasında insan ticareti mağduru sayısı yüzde 44 arttı”, Euronews, 2020, <https://tr.euronews.com/2020/04/03/avrupa-konseyi-2015-ile-2018-yillar-arasinda-insan-ticareti-magduru-sayisi-yuzde-44-artti> (31.08.2020).
- ³ UNODC, “Global Report on Trafficking in Persons 2018”, New York, 2018, s. 10.
- ⁴ Cara Kelly, “13 sex trafficking statistics that explain the enormity of the global sex trade”, USA TODAY, 2019, <https://www.usatoday.com/story/news/investigations/2019/07/29/12-trafficking-statistics-enormity-global-sex-trade/1755192001/#:~:text=In%202018%2C%20it%20received%205%2C147,were%20related%20to%20sex%20trafficking.&text=According%20to%20the%20International%20Labour,and%204%25%20in%20the%20Americas> (31.08.2020).
- ⁵ Yeliz Aksüt, Çocuk Cinsel İstismarının Sosyolojik Analizi (Malatya ÇİM Uygulaması), Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020, s. 69.
- ⁶ United States of America Department of States, 2020 Trafficking in Persons Report, ABD, 2020, s. 56-61.
- ⁷ age., s. 67.
- ⁸ age., s. 257-261.
- ⁹ age., s. 262-264.
- ¹⁰ age., s. 472-473.